№ 56

GAZETA PORANNA.

WARSZAWA.

Sobota dnia 27 Lutego 1841 roku.

Piśmiennictwo Krajowe, najtańszy tygodnik literacki w Warszawie razem z Gazetą Poranną przy któréj wychodzi, kosztuje na mies. zł. 2 gr. 20 bez roznoszenia. Kantor główny w Star. Teatrze Nr. 1790.

Wyszło świeżo z druku ogłoszenie na oczekiwane już od dawna dzieło pod tytułem: *Górnictwo w Polsce, opis kopalnictwa i hutnictwa polskiego pod względem technicznym, historyczno-statystycznym i prawnym, przez Hieronima Łabęckiego.* Jest to pierwsze dzieło w tym przedmiocie w języku naszym, i według zdania uczonego, powszechnie w kraju znanego, łączy obok użyteczności i ważności przedmiotu, wielką gruntowność i znajomość rzeczy. P. Łabęcki w Iszym tomie wyłożywszy technologią górnictwa, przedstawia następnie dzieje poszukiwań górniczych kraju, kopalń i warzelni soli, historyą dawnych kopalń *Olkuskich* ołowiu srebronośnego, które nateraz na powrót są otwierane, kopalń około *Chęcin* i *Kielc*, historyą żelaza, cynku i kopalń węgla kamiennego. Ważne jest bardzo wykazanie, jak postronni u nas dawniéj brali wzory do urządzeń górniczych, jak ztąd sprowadzali górników, ciekawem wykrycie, że Szwedzi nie zaleli kopalń olkuskich.(*) W końcu znajduje się opis wszystkich zakładów górniczych Królestwa Polskiego. W 2gim tomie znajduje się rys prawodawstwa górniczego a szczególniéj dawnego polskiego, wraz z zbiorem 115 dokumentów z dawnych archiwów żupniczych i akt koronnych wyjętych, które w czasie wojen za Jana Kazimierza do Szwecyi zabrane i za utracone uważane, niedawno zwrócone, dotąd przez żadnego Pisarza nietknięte, jako nowe źródło historyczne, użyte zostały. Są to pomniki, wykazujące biegłość prawodawczą, stan znajomości sztuki w wiekach upłynionych, pomniki dawnego języka górniczego i technicznego polskiego i wsparcie historyczne twierdzeń w dziele wykazanych. Dzieło to obejmujące przeszło 60 arkuszy druku in 8° maiori z tablicami litografowanemi, na których około 60 figur, na pięknym papierze, wyjdzie z druku w Lipcu a najdaléj w Sierpniu r. b.; cena przedpłaty zł. 24; Prenumerator płaci zł. 12 przy odebraniu biletu, a zł. 12 przy odbiorze 1wszego tomu. Prenumeratę przyjmują wszyscy Księgarze w Warsz: i na Prowincyi.

(*) Patrz pismo dodat. Gaz. Por. Nr. 87 z 1839.

Wyszedł z druku Ziemianin Nr. 7 Tygodnika rolniczo-Technologicznego, i zawiera co następuje: Wychów zwierząt domowych: Niektóre zasady hodowli owiec.— Literatura krajowa rolnicza: Wybór ekonomicznych wiadomości w r. 1771 wydany. Gospodarstwo domowe: Sposób przyrządzania dobrego makowego oleju. Sposób robienia sera reńskiego. — Rozmaitości: o owadach, wosk wyrabiających.— Sok z przemarzłych buraków. — Nowy sposób rznięcia drzewa.

Londyn 15 *lutego*.— Dwór wróci tu z Windsor dopiero 8 kwietnia. Wczoraj spodziewano się w Anglii Księcia Nassauskiego i Księcia Mikołaja Esterhazego. Król belgicki zabawi tu jeszcze dni kilka. Królowa angielska posłała Sułtanowi Abdul Medschidowi wielki czystéj wody dyament w kształcie półksiężyca. Dyament ten przysłał Królowéj Konsul

angielski w Rio Janeiro. Do ofiarowania go Sułtanowi skłoniła Królowę nietyle znakomita wartość, jak kształt stosowny do okoliczności.

Półministeryalny *Observer* donosi, że depesze przywiezione z Chin przez Lorda Jocely, który odbywa kwarantannę w Liverpool, usprawiedliwią dostatecznie dłuższy pobyt admirała Elliot na wyspie Tschuzan. Dziennik ten twierdzi że admirał wróciwszy od rzeki Peiho, uznał potrzebę zaprowadzenia tam niektórych ulepszeń w wojsku nim się uda do Kantonu. Po śmierci walecznego półkownika Oglander, dowództwo krajowców przeszło na pułkownika Burrell, który dla słabości nie może uczynić zadosyć życzeniom admirała. Sir Hugh Gongh spiesznie z Indyi do Tschuzan odjechał.

Tamiza w wyższéj stronie Londynu zamarzła, co się bardzo rzadko przytrafia, i pieszo po niéj przechodzić można. Z drugiéj zaś strony mostu ciągle idą lody, a wszelka żegluga jest zatamowaną. To przyprawiło o nędzę tysiące ludzi, ceny bowiem żywności zbyt w górę poszły.

Według gazety *Standard*, rząd niema zamiaru wzmacniać armii lądowéj, lecz chce utrzymywać dostateczną na każdy wypadek siłę morską. Co do usługi wewnętrznéj, słychać o nowéj organizacyi milicyi.

W zeszłą sobotę na objedzie, danym przez towarzystwo kolonizacyi nowéj Zeelandyi, na cześć Lorda Johna Russell, tenże pochwalił usiłowania towarzystwa i jego pełne miłości rodzaju ludzkiego postępowanie z krajowcami.

Standard donosi, że dnia 30 stycznia do skarbu hiszpańskiego wpłynęło 2 miliony realów, na pokrycie procentów zewnętrznego długu, który około 60 milionów funt. sterl: wynosi.

Wnętrze sali obrad izby wyższéj zupełnie przerobiono z powodu odbywać się tam mającego processu Lorda Cardigan. Po obu stronach urządzono galeryę, tak, jak w czasie procesu Królowéj Karoliny: Galerye te przeznaczone są dla samych parów. Również odmieniono galeryę widzów i dziennikarzy. W ogóle, obszerniejsze dla wszystkich porobiono miejsca.

Izba wyższa na posiedzeniu z d. 12 lutego postanowiła, że Lord Cardigan przez czas procesu pod jéj strażą ma zostawać.

Dziennik *Hampshire telegrafh* donosi a Chin o nadziei rychłego i pomyślnego ukończenia sporu z krajem tamtejszym, mówiąc: Kiszyn delegowany do zawarcia układów z Admirałem i kapitanem Elliot uchodzi za trzeciego męża w kraju, że Cesarz bardzo już jest stary a następca tronu zbyt znowu młody, przeto po śmierci piérwszego, kiszyn domniemanym będzie rejentem; jest on młody i anglikom przychylny. Z dekretu Cesarskiego widać nadto, że on wojny wcale nie pragnie, że lud jego do niéj zdatnym nie jest, że nadto Królowę angielską za najpiérwszą po sobie monarchinię uważa.

Król Belgów odjedzie stąd 19 b. m.; w *Dower* siądzie na parostatek, który go zawiezie do *Ostendy*, a stamtąd J. K. M. lądem wróci do Bruxelli.

Paryż 16 *lutego*. — Dziś w izbie parów prezes odczytał imiona parów wybranych na członków kommissyi obwarowania. Poczem wezwał margrabiego de Pange, członka piątego biura o podanie niektórych objaśnień, który oznajmi, że po piérwszém przegłosowaniu wypadek był za licznymi kandydatami rozdwojony—przy drugim jenerał Firlet i Dope de la Brunerie otrzymali po 13 głosów, musiał zatém, stosownie do regulaminu, żądać wiadomości o wieku obu członków, w skutku czego jenerał Tirlet mianowanym został. Po czém izba zajęła się processem dziennika *National*.— Książęta Orléans i Nemours opuścili salę —a izba posiedzenia swoje, dla słabości obwinionego (p. Delaroche) do d. 24 b. m. odroczyła. Mimo licznych przeciwników, jakich projekt obwarowania w izbie parów napotkał, po wyborze kommissarzy w każdém z osobna biurze, okazało, się ze projekt ten ma za sobą większość

16 głosów.—*Constitutionnel* daje następujące porównanie.

Za projektem głosów:

Jenerał Reille	10.
Marszałek Molitor	20.
Jenerał Pelet	14.
Pan d'Argout	15.
Jenerał Dode	13.
Książe Broglie	16.
Pan Persil	18.
	106.

Przeciw projektowi głosów:

Baron Mounnier	18.
Vice hr. de Caux	4.
Hr. Laborissière	15.
Hrabia Molé	15.
Jenerał Tirlet	13.
Rozmaici	10.
Pan C. Dupin . . . . . ,	8.
	83.

Tak zatem projekt stanie się powodem licznych sporów, których wypadek jest bardzo wątpliwy; dla tego rząd postanowić miał jak najspieszniejsze zwołanie przez telegrafy wszystkich,zagranicą znajdujących się parów. Mówią także o nowéj kreacyi parów, lecz ten środek nie zdaje się być do prawdy podobnym, łatwo bowiem może chybić celu swojego, gdyż wielu parów, obecnie za projektem będących, byliby przeciw niemu, w razie zadania gwałtu izbie.

Marszałek Książe de Belluno, wczoraj po raz piérwszy od roku 1830 znajdował się w izbie parów, umyślnie dla dopomożenia w biurze swojém wyborowi przeciwnika projektu.

Telegraficzna depesza z Tulonu z dnia 12 b. m. donosi, że trzy okręta liniowe *Jena*, *Neptun* i *Triton*, zapłynęły do Cagliari, dokąd je zagnał wiatr, gdzie zajmują się naprawą wielu uszkodzeń.

Prassa donosi, że hrabia Rohan-Chabot jeden z kommissarzy wyspy Śtéj Heleny w miejsce pana Cochelet jeneralnym konsulem w Aleksandryi mianowany zostanie.

Jutro będzie wielki bal w Tuilleries, na który przeszło 4000 osób zaproszono.

Dzienniki Tulońskie zawierają następującą telegraficzną depeszę: *Minister wojny do prefekta morskiego.* »Poszlij pan natychmiast zawiadomienie do jenerała Schramm, tymczasowego gubernatora Algieru, że jenerał Bugeaud tam niezwłocznie udaje się, i że na przyszłą wiosnę rozpocznie wyprawę, która będzie miała na celu rozszerzenie granic téj prowincyi.

Na balu u prezesa izby deputowanych, który corocznie ma miejsce, znajdowali się prawie wszyscy deputowani. Wiele mówiono o podobném do prawdy rozwiązaniu izby.— Większa część deputowanych zdaje się być przekonaną, że przy teraźniejszém położeniu stronnictw, potrzebne są nowe wybory.

Król postanowił, aby każdy nieczynny marszałek Francyi miał 2 adjutantów, z których jeden winien być pułkownikiem lub podpułkownikiem, drugi zaś kapitanem sztabu jeneralnego.

Haga 16 *lutego.* Cesarsko Rossyjski poseł przy dworze tutejszym, baron von Maltiltz w uroczystość srebrnego wesela Ich Król. Mości dawał świetny bal, na którym obecną była cała królewska rodzina. O godzinie 9 Królestwo Imci raczyli otworzyć bal i zaprosili do tańca Posła i jego małżonkę.

Jutro wieczorem będzie bal w Salonach Księcia Oranii.

Monachium 16 *lutego.* Według listownych wiadomości, następca tronu naszego, zamyśla, powracając z Grecyi, przepędzić zapusty w Rzymie i zamieszkiwać w villa Malta.

Składka na zalanych wodą mieszkańców już wynosi 13,000 złp.; wzruszającym jest widok, jak nawet ubodzy dary swoje przynoszą.

Wiedeń 17 *lutego.* Arcy Książę Fryderyk 13 b. m. przybył do Tryjestu na fregacie Guerrriera. Dziś rano przybył tu urzędnik francuzkiéj ambassady z depeszami do hrabiego St. Aulaire. Również między Londynem i Berlinem krążyli kuryerowie. W salonach dyplo-

matycznych sprawę wschodnią mają już zazupełnie ukończoną; bo rzeczywiście od dnia 23 stycznia stało się zadosyć traktatowi lipcowemu, gdyż flotta turecka port Alexandryjski opuściła. Mniéj atoli spokojnym jest świat handlowy, który dopoki trwać będzie zbrojny pokój, obawiać się nie przestanie.

Madryt 9 *lutego.*— Słychać, że jeszcze przed otwarciem kortezów, Królowa Izabella uda się w podróż do *Aranjuez* i do *Cadyxu* dla użycia mocno sobie zalecanych kąpieli. Ogólne wybory senatorów i deputowanych rozpoczną się d. 12 b. m. w Madrycie i stolicach prowincyonalnych. Skoncentrowana przy Madrycie armja do 25,000 wzmocnioną zostanie. Ściąganie wojska municypalność nie dobrze widzi, a członkowie jéj naradzali się z Księciem Vittoryi w tym względzie, co dało powód do żywych sporów.

Gazeta dworu zawiera dekret, którym wszelkie władze municypalne Królestwa wezwane zostają do przedstawienia statystycznych wiadomości o bogactwie kraju.

Lizbona 8 *lutego.* — *Diario di Governo* głosi zupełnie bezzasadną wieść że Don Miguel pragnie znowu kusić się o tron portugalski. W dwóch lub trzech prowincyach miały miejsce niespokojności, które jednak zbyt małéj były wagi. Mimo urzędowej wiadomości o zakończeniu pytania o Duero, ciągle jeszcze trwają uzbrojenia.

Konstantynopol 26 *stycznia.*—Przybyły z *Beyrutu* Tatar przywiozł następujące z Syryi wiadomosci: Ibrahim d. 4 przybył do *Mezarih*, dowiedziawszy się jednak, że powstańcy obsadzili wszystkie drogi, postanowił pustynią udać się do międzymorza *Suez.* Skoro armia jego z 15,000 piechoty, 5000 jazdy i 100 armat złożona o tem dowiedziała się, nastąpiło zaraz wielkie zbiegostwo. Tym czasem Ibrahim udał się do Man, piérwszéj stacyi w pustyni, gdzie były składy żywności. Zawiadomiony o tém Emir el Kassim wysłał tam oddział wojska dla zniszczenia tychże zapasów i przeszkodzenia odwrotowi Ibrahima. Niewiadomo, czy Ibrahimowi udało sią uniknąć spotkania, jeźli zaś to nastąpiło przy tak wielkiéj demoralizacyi wojska egipskiego, wypadek musiał być bardzo wątpliwy. Ośm batalionów tureckich pod dowództwem Jenerała Jochmus stały między Saidą a górą Karmelu. Inna dywizya zajmowała wąwozy i miasta Jaffa i Jeruzalem. Powstańcy Horanu i Napluzowie ścigali Ibrahima.

Późniejsze wiadomości z Konstantynopola donoszą, że Dywan zajmuje się ułożeniem firmanu o inwestyturze dla Mehmeda Alego. W tym celu było zgromadzenie obcych Posłów u Reszyda Baszy.—Dnia 31 Stycznia otrzymano wiadomość z Marmarizza, że flota turecka z 8 liniowych okrętów 8 fregat i jednego brygu złożona, opuściwszy Alexandryą dnia 20 i 21 Stycz. 24 przybyła do tamtejszego portu. Skoro Jawe Basza wróci do Marmarizza, zaraz Admirałowie Stopford i Bandeira przedsięwezmą środki rychłego wyprawienia flotty do Stambułu.

Kabul 5 *Paźdz.*—Targi napełnione tu są angielskiemi towarami, które tylko o 25 do 30 centymów droźéj jak w Bombaj są przedawane. Losanitowie wysłali w jesieni liczne karawany do Heratu i Buchary oraz do Medszed, które miały na celu rozszerzanie handlu angielskiego.

Teatr Rozmaitości.

Wczoraj wznowioną została krotochwila, w któréj dawniéj Redaktor Momusa występował z powszechném zadowoleniem. *Nasze Przebiegi*, znane bardzo dobrze w Berlinie (*Unser Verkehr*) i w Warszawie podczas wznowienia swego, nader licznych ściągnęły widzów —i huczniejsze, nadzwykłe prawie oklaski. Gdy się ukazał Żółkowski, natychmiast wyraz talentu, w całéj odbijającego się postawie, połączył się ze wspomnieniem talentu i zasług, niezapomnianego u nas nigdy ojca jego. Rzecz sztuki, żadna. Bo też podobne widowiska nie dla treści się dają. Każdy tu szuka moralnych tylko wypływów i następstw, a nie z przedchrześcijańskich czasów intrygi. (art. nadesł.)

Wielki teatr. — Dziś drama, *Rita Hiszpanka*.